

почва провеждането на серия от реформи, които преследват амбициозната цел да се достигнат европейските стандарти в областта на общественно-политическия и икономически живот. Зад тази негова амбиция стои твърдото му убеждение, че за да бъде запазена целостта на империята, тя трябва да бъде в крак с времето. Като представител на официалната власт, Мидхат паша докрай защитава интересите на държавата - позиция, която го изправя срещу освободителните прояви на българите. Дейността му по укрепване на границата, идеите му за реформиране на просветата са посрещнати крайно негативно, особено от страна на революционно настроените емигрантски среди, които призовават на борба за политическа свобода и независимост, за разрушаване устоите на империята. Изключително остри са възраженията срещу замислената от него реформа в областта на образованието. Вестниците „Время“, „Македония“, „Дунавска зора“ повеждат яростна кампания срещу опитите да се посегне на достиженията на българското училище. В серия от статии се показва опасността, пред която е изправено българското общество. Според Тодор Бурмов ако проектът успее, той „може да спъне не само развитието на българската словесност, но и напредването на образоването между българите“⁹.

Въпреки критиките срещу някои реформи, българската преса признава заслугите на Мидхат паша за положителните промени в Дунавския вилает. Дори след преместването му в столицата, дейността му като валия продължава да се обсъжда. Често го сравняват с приемниците му, които не притежават неговите качества, не успяват да продължат заложените от него реформи, дори позволяват да се върнат старите порядки и морал в управлението. След напускането на Мидхат паша във вилаета постепенно взема връх анархията, вършат се безчинства, няма ред, няма спокойствие и сигурност. По този повод в „Македония“ признава: „Ако треба да си изповядаме правото, такива работи не ся чуваха във времето на незабравимия от турци и християни Мидхат паша, който нощем сам ходеше по улиците и като уловеше някой край-чапкънин (безделник, разбойник от покрайнините - б.а.), то сам му строшаваше ножа и го затваряше тутакси“¹⁰.

След 1867 г. нагласите в българското общество се променят и все по-често започва „да се шушне и за политическа свобода“¹¹. В речника на българите трайно навлизат думи като „комита“, „комитет“, увеличава се броят на емигрантските печатни издания, които, недосегаеми за сковаващите правила на цензурата, внушават, че времето на реформите вече е отминало и е дошло време за борба, време всички заедно да покажат, че са народ. Вестниците „Свобода“, „Независимост“, „Знаме“, „Български глас“, „Стара планина“ доказват на практика твърдението на немския философ и историк Освалд Шпенглер, че печатът е ефикасно